

Amilcare Ponchielli

Compositor. Amilcare Ponchielli (1834-1886) va ser un compositor pertanyent a la generació intermitja entre els compositors italians romàntics i els veristes i Ponchielli va formar part del moviment *scapigliatura*, que volia establir un nou model poètic i musical, retornant a un realisme social.

Al llarg de la seva vida, Ponchielli va escriure dotze òperes. La seva obra més cèlebre va ser *La Gioconda*, inspirada en un drama de Víctor Hugo.

El llenguatge musical de Ponchielli, sense renunciar als postulats romàntics que en teoria volia combatre, té una imprompta molt personal i –juntament amb el seu company de generació Arrigo Boito– és essencial com a punt d’inflexió entre els compositors italians operístics de la primera meitat del segle XIX i els de la segona.

Llibret i llibretista. *La Gioconda* és un drama amb llibret de Tobia Gorrio, acrostic d’Arrigo Boito, que a més de llibretista va ser també compositor, i autor de l’òpera *Mefistofele*.

La trama de *La Gioconda* s’inspira –lliurement i amb molts canvis– en el drama *Angelo, tyran de Padoue* de Victor Hugo. De fet, la peça d’Hugo ja havia inspirat *Il giuramento de Saverio Mercadante* (1837).

Estrena. Tot i l’èxit de la primera funció a la Scala de Milà (8 d’abril de 1876), Ponchielli va fer importants retocs per a una represa de *La Gioconda* al Teatre Rossini de Venècia el mateix any. La causa va ser la llarga durada de la primera versió, que va consternar públic i crítica. El compositor encara va fer més retocs per a les representacions a Roma (1877) i a Gènova (1879). Les funcions de Milà i de Venècia van ser protagonitzades pel tenor navarrès Julián Gayarre.

Estrena al Liceu. La primera funció de *La Gioconda* al Gran Teatre del Liceu (i que era també estrena a Espanya) va ser el 26 de febrer de 1883, pocs dies abans que *Lohengrin* de Wagner pugés per primera vegada a l’escenari del Teatre. L’òpera va agradar.

ÒPERA

La Gioconda

Estrenes

8 d’abril de 1876: estrena absoluta al Teatro alla Scala de Milà
26 de febrer de 1883: estrena a Barcelona al Gran Teatre del Liceu
25 d’octubre de 2005: última representació al Liceu

Total de representacions al Liceu: 144

Durada aproximada 4 h

Acte I	Entreacte	Acte II	Entreacte	Acte III	Acte IV
60 m	30 m	40 m	25 m	45 m	40 m

Programa de mà

Vols conèixer més sobre l’espectacle?

Per 10€ podràs adquirir el programa de mà disponible al vestíbul del Teatre o a través de la nostra pàgina web. No et perdís l’article “**Arrigo Boito, lo scapigliato**” de Pablo Meléndez-Haddad, periodista, historiador i crític musical i “**Una òpera de dones. La Gioconda de Ponchielli i Boito (i Victor Hugo)**” de Laura Mercader Amigó, Directora de Duoda. Recerca de Dones, de la UB.

Dipòsit Legal: B 27814-2018

20¹⁸
Liceu
Opera
Barcelona

La Gioconda

AMILCARE PONCHIELLI

Òpera en quatre actes

Llibret d’Arrigo Boito

1, 2, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 14 i 15 d’abril de 2019

Uneix-te a la conversa
#LaGiocondaLiceu

Temporada 2018-2019

20¹⁸
Liceu
Opera
Barcelona

ÒPERA

AMB
EL TELÓ
ABAIXAT

Fitxa artística

Direcció musical

Guillermo García Calvo

Direcció d'escena

Pier Luigi Pizzi

Escenografia i vestuari

Pier Luigi Pizzi

Coreografia

Gheorghe Iancu

Reposició de la coreografia

Francesco Marzola

Il·luminació

Massimo Gasparon

Assistència a la direcció d'escena

Massimo Gasparon

Albert Estany

Assistència a l'escenografia

Serena Rocco

Assistència al vestuari

Lorena Marin

Coproducció

Gran Teatre del Liceu, Teatro Real de Madrid i Arena di Verona

Orquestra Simfònica i Cor del Gran Teatre del Liceu

Direcció del Cor Conxita Garcia

Concertino

Liviu Morna

Assistència a la direcció musical

Sergi Cuenca

Assistents musicals

Véronique Werklé, Vanessa García, Rodrigo de Vera, Jaume Tribó.

Repartiment

La Gioconda, cantant ambulant

Iréne Theorin (1, 4, 7, 10, 13 i 15 d'abril)

Anna Pirozzi (2, 5, 8, 11 i 14 d'abril)

Laura Adorno, esposa d'Alvise Badoero

Dolora Zajick (1, 4, 7, 10, 13 i 15 d'abril)

Ketevan Kemoklidze (2, 5, 8, 11 i 14 d'abril)

Alvise Badoero, dux de Venècia

i cap de la Inquisició

Ildebrando D'Arcangelo (1, 4, 7, 10, 13 i 15 d'abril)

Carlo Colombara (2, 5, 8, 11 i 14 d'abril)

La Cieca, mare de la Gioconda

María José Montiel

Enzo Grimaldo, príncep genovès

Brian Jagde (1, 4, 7, 10, 13 i 15 d'abril)

Stefano La Colla (2, 5, 8, 11 i 14 d'abril)

Barnaba, espia

Gabriele Viviani (1, 4, 7, 10, 13 i 15 d'abril)

Luis Cansino (2, 5, 8, 11 i 14 d'abril)

Zuàne / Una veu

Carlos Daza

Isèpo / Una veu

Beñat Egiarte

Un barnabotto / Un pilot / Un cantant

Marc Pujol

Ballarí principal convidat

Alessandro Riga (CND)

Ballarina principal convidada

Letizia Giuliani

Amb la col·laboració de

Amb el suport de

mezzo

Acte I

Al pati del palau ducal de Venècia, la massa s'hi aplega per assistir a una regata. Barnaba, que es fa passar per músic i rapsoda ambulant, és espia al servei de la Inquisició. D'amagat, observa la Gioconda, cantant desitjada per Barnaba, però a qui la jove ha rebutjat. Ara, l'espia vol venjar-se utilitzant com a pretext la mare de la Gioconda, "la cega" i a qui la seva filla es disposa a dur a l'església.

La regata ha arribat al final i Zuané ha perdut. Barnaba li insinua la possibilitat que hagi estat objecte del malastruc d'una fetillera i acusa la Cieca. El príncep genovès Enzo Grimaldo, que s'oculta sota la identitat d'un mariner dàlmata, és objecte dels amors de la Gioconda i aquesta i Enzo intenten protegir la Cieca de l'atac del poble. Intervé aleshores Laura Adorno, esposa del gran inquisidor Alvise Badoero i de qui Enzo està enamorat, intercedint per la Cieca. Aquesta lliura a Laura un rosari en senyal d'agraïment.

Barnaba s'apropa a Enzo i li demana que reveli la seva identitat, donant-li garanties que pot confiar en ell i que l'ajudarà a fugir amb Laura. Grimaldo li fa cas i diu el seu nom, abans que l'espia li declari que és membre del Consell dels Deu, al mateix temps que li explica que actua per despit a causa del seu desencís amb la Gioconda. Un cop sol, Barnaba dicta la seva acusació contra Enzo per la seva relació adúltera amb Laura. Gioconda, d'amagat, ho ha vist i escoltat i es lamenta amb la seva mare del seu destí.

Acte II

Uns mariners feinegen dalt de l'Hècate, un bergantí en què embarcarà properament Enzo. Mentrestant, Barnaba espia. Laura i Enzo es fonen en una abraçada. La Gioconda amenaça Laura amb fer-li saber al seu marit la relació adúltera que manté amb Enzo.

Enmig de la baralla, s'apropa Alvise en una barca. Laura alça el rosari i la Gioconda recorda que la jove és qui havia salvat la seva mare del linxament públic al pati del palau ducal. Disposada a ajudar-la a fugir, la Gioconda revela el seu nom a Laura.

Barnaba insta aleshores Alvise a seguir la barca que du la seva esposa a la ciutat quan torna Enzo. La Gioconda li comunica que Laura ha fugit, i l'adverteix dels espies que l'assetgen. Desesperat i evitant ser pres, Enzo crema el vaixell.

Acte III

Al seu palau, Alvise es lamenta de l'engany a què el sotmet Laura i es planteja fer-la matar abans d'interrogar-la. Acusada d'infidelitat, Laura és condemnada a ingerir un verí mortífer. Alvise la deixa sola i la desesperació de Laura és interrompuda per la Gioconda que, amagada fins aleshores, surt per canviar-li el flascó, oferint a la jove un narcòtic que la mantindrà adormida donant-li una aparença cadavèrica. Després, quan el cos sigui dut fora del palau, podrà fugir amb Enzo.

Laura beu el líquid ofert per la Gioconda i al cap de poc temps torna Alvise, que troba el cos de la seva esposa, aparentment sense vida.

L'escena canvia i ens du a una gran sala d'audiències. Arriba Barnaba, arrossegant la Cieca, acusada de bruixeria. L'anciana diu que estava pregant per la difunta Laura, cosa que permet descobrir la suposada mort de l'esposa d'Alvise a Enzo, que es troba a la festa, disfressat. Grimaldo acusa Alvise d'assassí, però en ser descobert com a proscrit de Venècia, el genovès és condemnat a la presó. La Gioconda no veu altra sortida que oferir-se a Barnaba a canvi de la llibertat d'Enzo. Enmig de la consternació general, Barnaba rapta la Cieca.

Acte IV

Uns cantants, amics de la Gioconda, han dut el cos de Laura, adormida. La Gioconda els prega que busquin la seva mare abans de quedar-se sola i de pensar en el suïcidi com a fugida de tots els seus mals.

Arriba Enzo, alliberat per Barnaba gràcies a la Gioconda i desesperat per vetllar el cadàver de la seva amant i suïcidar-se al seu costat. La Gioconda no revela on l'ha amagada i Enzo l'amenaça quan Laura, desperta, crida el seu amant. Assabentat per Laura que la Gioconda li ha salvat la vida, Enzo s'apiada de la filla de la Cieca. Tornen els cantants mentre entonen una serenata i la Gioconda prega a Laura i Enzo que fugin de seguida, cosa que fan després d'haver beneït la seva benefactora.

La Gioconda prega a la Verge que l'alliberi de la luxúria de Barnaba i es disposa a clavar-se un punyal quan recorda la seva mare. Barnaba es disposa a cobrar-se el preu per alliberar la Cieca però la Gioconda opta per ferir-se mortalment. Disposat a dur la seva venjança fins al final, Barnaba fa saber a la Gioconda que la seva mare, la Cieca, ha mort a la presó. És massa tard: la Gioconda acaba de morir.

ACTE I. LA CIECA

«Voce di donna»

Tot un caramel per a les contralts: existeixen poques àries tan belles i complexes del segle XIX per a aquest registre vocal.

ACTE II. ENZO GRIMALDO

«Cielo e mar!»

En aquesta ària per a tenor, Enzo Grimaldo revela el seu gran secret: estima Laura Adorno i no pas la Gioconda.

ACTE III. BALLE

Dansa de les hores

Alvise, el líder de la Inquisició, rep els convidats al seu palau amb un número de ballet d'una gran bellesa melòdica.

ACTE IV. LA GIOCONDA

«Suicidio!»

La Gioconda es prepara per rebre Enzo, en haver descobert que el seu amor és impossible, és per això que l'ària sona tràgica.